

Asia: VN/17586/2020

Hallituksen esitys laiksi merityösopimuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Työterveyslaitos on tutustunut Työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä toimivan merimiesasiain neuvottelukunnan valmistelemaan luonnokseen hallituksen esitykseksi laiksi merityösopimuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi merityösopimuslakia siten, että lakiin lisättäisiin säännökset työnantajan oikeudesta velvoittaa työntekijä suorittamaan puhalluskoe sen selvittämiseksi, onko työntekijä alkoholin vaikutuksen alaisena työajalla. Lisäksi laissa ehdotettaisiin säädettäväksi henkilötietojen käsittelystä puhalluskokeiden yhteydessä.

Työterveyslaitos pitää esitysluonnoksen tavoitteita ja keinoja kannatettavina. Selkeät toimintatavat sovituksen alkoholipolitiikan varmistamisessa laivatyössä osaltaan parantaa ja tukee merenkulkijoiden terveyttä, päihdekäytön hallintaa, työkykyä ja -turvallisuutta sekä varmistaa merenkulun turvallisuutta. Kirjallinen päihdeohjelma puhalluskokeiden edellytyksenä vaikuttaa myös päihdeongelmien ennaltaehkäisyyn aluksilla. Päihtyneenä työskentelystä aiheutuvien turvallisuusriskien ehkäisemisessä aluksilla on alkoholin lisäksi tärkeää huomioida jatkuvasti väestötasolla yleistynyt (ja myös laivatyöhön ensikertaa hakeutuvien terveystarkastuksissa esiin tuleva) huumausaineiden kokeilu ja käyttö. Huumausaineiden lisääntyneestä käytöstä Suomessa kertovat useiden kyselytutkimusten, jätevesitutkimusten ja lainvalvontaviranomaisten rekisteritietojen tulokset. Ennalta ehkäisevillä päihdetoimilla voidaan tukea merenkulkijoiden terveyttä ja työkykyä.

Aluksen vahti- ja turvatoimitehtävissä, alusturvallisuustehtävissä ja ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseen liittyvissä tehtävissä toimivien henkilöiden työ- ja toimintakyvyn on vastattava tehtävien edellyttämiä vaatimuksia. Aluksella on pystyttävä suoriutumaan myös pelastautumistehtävistä riippumatta siitä, onko merenkulkijalla työ- vai vapaa-aika. Myös vapaa-aikaa laivalla viettävä päihtynyt merenkulkija voi vaarantaa omaa ja toisten henkilöiden turvallisuutta sekä merenkulun turvallisuutta. Äkillisissä päihdekäyttöön liittyvissä sairauskohtauksissa tai tapaturmissa tarvitaan henkilöitä hoitamaan sairastunutta tai

loukkaantunutta ja hoitoon pääsy maihin voi olla vaikeaa ja hidasta. Toisaalta myös vapaajaksojen runsas alkoholinkäyttö voi vaarantaa merenkulkijan omaa ja muiden turvallisuutta laivalla ja haitata rutiini- ja hätätilannetehtävistä selviytymistä (puutteellinen palautuminen, alkoholikouristus, vieroitusoireet, delirium). Muiden päihdeongelmia ehkäisevien toimien lisäksi olisi tärkeää laatia laivoille kattava päihdeohjelma, jossa sovittaisiin selkeistä menettelytavoista painottaen ennaltaehkäisyä, varhaista puuttumista kaikkiin päihdeongelmiin ja toimivan hoitoonohjauksen järjestämistä.

Työterveyslaitoksella ei ole esitysluonnoksen osalta muuta huomautettavaa.

Miilunpalo Päivi
Työterveyslaitos